

KLUCZ DO ARKUSZA MATURALNEGO Z BIOLOGII

Zadanie 1.

Za każdą odpowiedź prawidłową 1 punkt.

Za brak odpowiedzi lub odpowiedź błędną lub niepełną – 0 punktów.

- 1.1 W peroksysomach zachodzą procesy utleniania, do których wymagany jest tlen, stąd wysokie na niego zapotrzebowanie.
- 1.2 Jednym z enzymów działających w peroksysomach jest katalaza, która na miejscu rozkłada nadtlenek wodoru, chroniąc w ten sposób organelle przed zniszczeniem.
- 1.3 czynnik mutageny/ uszkodzenie DNA
- 1.4 kwas moczowy
- 1.5 Podczas reakcji utleniania zachodzących w peroksysomach powstaje duża ilość energii, która może zostać wykorzystana w procesie generowania ciepła na poziomie komórki.
- 1.6 Organizmy beztlenowe nie posiadają peroksysomów ponieważ nie prowadzą reakcji utleniania i nie powstają u nich reaktywne formy tlenu, które należałoby neutralizować w peroksysomach.

Zadanie 2.

Za każdą odpowiedź prawidłową 1 punkt.

Za brak odpowiedzi lub odpowiedź błędną lub niepełną – 0 punktów.

- 2.1 odcinek 1 – RNA, ponieważ zawiera uracyl, charakterystyczną zasadę azotową nukleotydów tego kwasu
odcinek 2 – RNA, ponieważ zawiera uracyl, charakterystyczną zasadę azotową nukleotydów tego kwasu
odcinek 3 – DNA, ponieważ zawiera tyminę, zasadę azotową charakterystyczną dla nukleotydów DNA
- 2.2 Odcinek numer 1 ulega hybrydyzacji z odcinkiem nr 3 ponieważ mają komplementarne nukleotydy, odcinek kwasu numer 2 nie jest komplementarny do fragmentu odcinka numer 3, ponieważ nie posiadają komplementarnych nukleotydów.
- 2.3 prawidłowe odpowiedzi : a, b, d

Matura z Nowinami – klucz - biologia

Zadanie 3.

Za każdą odpowiedź prawidłową 1 punkt.

Za brak odpowiedzi lub odpowiedź błędną lub niepełną – 0 punktów.

3.1 regulacja allosteryczna

3.2 Substancja oznaczona numerem 1 to aktywator, ponieważ po połączeniu z centrum allosterycznym widoczna jest większa ilość substratów wiążąca się z centrami aktywnymi enzymu, co świadczy o zwiększeniu powinowactwa enzymu do substratu.

3.3 białka, RNA

Zadanie 4.

Za wszystkie przyporządkowania – 1 punkt

4.1. **1.** – komórka nabłonkowa jelita cienkiego; **2.** – komórka zewnątrzwydzielnicza trzustki ; **3.** – komórka plazmatyczna

4.2.

Za każde wykazanie zależności między budową a funkcją komórki po 1 punkcie.

1.- posiada mikrokosmki zwiększające powierzchnię wchłaniania strawionych substancji

2. - obfita siateczka śródplazmatyczna szorstka, umożliwiająca syntezę białek o charakterze enzymatycznym, co jest funkcją zewnątrzwydzielniczą komórek trzustki/ rozwinięty aparat Golgiego umożliwiający modyfikację substancji białkowych wydzielanych przez komórki trzustki.

3. – obfita siateczka śródplazmatyczna szorstka, w której zachodzi synteza białek, pełniących rolę przeciwciał.

Zadanie 5.

Za każdą odpowiedź prawidłową 1 punkt.

Za brak odpowiedzi lub odpowiedź błędną lub niepełną – 0 punktów.

5.1. dwuliścienne, ponieważ posiada zróżnicowany okwiat/ posiada działki kielicha oraz system korzeniowy palowy

Matura z Nowinami – klucz - biologia

5.2. Zapylenie własnym pyłkiem ogranicza możliwości rekombinacji genów, więc jest zjawiskiem niekorzystnym ponieważ ogranicza różnorodność genetyczną potomstwa i może prowadzić do ujawniania niekorzystnych cech.

5.3. samopłonność/przedstępność/przedprątność/różnostupkowość

5.4. roślina długiego dnia, wymaga dłuższego okresu oświetlenia, żeby przejść do stadium generatywnego

5.5. W pierwszej fazie rozwoju zachodzą intensywne reakcje metaboliczne, w tym anaboliczne, a woda jest środowiskiem reakcji chemicznych, stąd wysokie zapotrzebowanie na ten związek w tej fazie.

5.6. Azot jest pierwiastkiem wchodzącym w skład białek, które są głównym związkiem budulcowym organizmów. Stąd duże zapotrzebowanie na ten pierwiastek w okresie wzrostu rośliny, kiedy następuje zwiększanie ilości komórek i ich rozmiarów.

Zadanie 6.

Za każdą odpowiedź prawidłową 1 punkt.

Za brak odpowiedzi lub odpowiedź błędną lub niepełną – 0 punktów.

6.1. 1 – XXY; 2 – XO; 3 – zespół Klinefeltera; 4 – zespół Turnera

6.2. non-dysjunkcja chromosomów/ brak rozejścia chromosomów jednej pary(chromosomów płci)

6.3. Jest to skutkiem braku chromosomu X, który zawiera geny niezbędne do funkcjonowania organizmu. Brak tego chromosomu ze względu na brak niezbędnych genów uniemożliwia funkcjonowanie zarodkowi.

6.4. należy podkreślić zestaw XO lub nazwę zespół Turnera

Zadanie 7.

Za każdą odpowiedź prawidłową 1 punkt.

Za brak odpowiedzi lub odpowiedź błędną lub niepełną – 0 punktów.

7.1. Hormony płciowe męskie oddziałują hamująco. Usunięcie jąder wydzielających testosteron wywołuje powiększenie gruczołu odpowiedzialnej za produkcję komórek układu immunologicznego.

7.2. płeć żeńska

Matura z Nowinami – klucz - biologia

7.3. u kobiet wystąpi lepsza odpowiedź na szczepienie ponieważ wytwarzając więcej limfocytów Th, lepiej stymulują limfocyty B do produkcji większej ilości przeciwciał w odpowiedzi na antygeny podane w postaci szczepionki.

7.4. a. Kobiety częściej zapadają na choroby autoimmunologiczne niż mężczyźni.

b. Kobiety mając wyższą czułość i aktywność układu immunologicznego, częściej mogą zapadać na choroby z autoagresji.

Zadanie 8.

Za każdą odpowiedź prawidłową 1 punkt.

Za brak odpowiedzi lub odpowiedź błędną lub niepełną – 0 punktów.

8.1. kiełkowanie rącznika – A i C; kiełkowanie fasoli - B i D

8.2. X – 2; Y – 1

8.3. Liścienie oznaczono symbolem 3. Zawierają materiał zapasowy, będący źródłem energii w fazie katabolicznej kiełkowania/ w procesach oddychania komórkowego, dzięki któremu uwolniona zostanie energia niezbędna do procesów podziałów komórkowych i tym samym do wzrostu rośliny.

Zadanie 9.

Za każdą odpowiedź prawidłową 1 punkt.

Za brak odpowiedzi lub odpowiedź błędną lub niepełną – 0 punktów.

9.1. a. szypułka kwiatowa – fototropizm dodatni

szypułka z owocem – fototropizm ujemny

b. Fototropizm + szypułki kwiatowej umożliwia skierowanie kwiatu do góry w celu łatwiejszego zapylenia przez owady, które w tej pozycji kwiatu mają lepszy dostęp

Fototropizm – szypułki z owocem, umożliwia zginanie i kierowanie owoców z nasionami ku miejscom zacienionym, gdzie będą bardziej optymalne warunki do kiełkowania nasion znajdujących się w owocni.

9.2. auksyny

Zadanie 10.

Za każdą odpowiedź prawidłową 1 punkt.

Za brak odpowiedzi lub odpowiedź błędną lub niepełną – 0 punktów.

10.1. przeobrażenie niezupełne

10.2.

1. A, B
2. D, E
3. F
4. C

Za wszystkie prawidłowe przyporządkowania - 2 punkty

Za przyporządkowanie po jednej larwie każdemu opisowi – 1 punkt

10.3. Biologiczną rolą larw jest nagromadzenie zasobów energii i materii niezbędne do gruntownego przebudowania organizmu w zupełnie odmienny organizm dojrzałego owada.

Zadanie 11.

11.1.

- 1- wtórna jama ciała
- 2- cewka nerwowa
- 3- prąjelito
- 4- struna grzbietowa
- 5- naczynie krwionośne
- 6- mięśnie

Za wszystkie właściwe przyporządkowania 2 punkty.

Za 4, 5 przyporządkowań – 1 punkt

11.2

- główne naczynie krwionośne/ serce u bezkręgowców zlokalizowane jest po stronie grzbietowej a u strunowców po brzusznej stronie ciała.
- układ nerwowy u bezkręgowców zlokalizowany jest po stronie brzusznej a u strunowców po grzbietowej stronie ciała.

Za każdą różnicę – 1 punkt

Zadanie 12.

12.1. (za odpowiedź 1 punkt)

hormon → receptor → białko G → cyklaza adenylanowa → cAMP

12.2. (za odpowiedź 1 punkt)

Każda z podjednostek regulatorowych wiąże 2 cząsteczki cAMP, następuje po tym odłączenie ich od podjednostek katalitycznych, które w ten sposób uzyskują aktywność.

12.3. (za odpowiedź 1 punkt)

Kinaza A ma strukturę IV – rzędową ponieważ składa się z kilku podjednostek.

12.4. (za każdą odpowiedź po 1 punkt)

Rola receptora – zapewnienie swoistości odpowiedzi na dany hormon hydrofilowy

Rola białka G i cyklazy adenylanowej – ogromne wzmocnienie sygnału pochodzącego od danego hormonu

Zadanie 13.

13.1. (za podanie genotypów koni kasztanowych, karych i gniadych po 1 punkcie)

Genotypy koni kasztanowych : eeAA, eeAa, eaaa

Genotypy koni karych: EEaa, Eeaa,

Genotypy koni gniadych: EEAA, EeAA, EEaA, EeAa

13.2. (za podanie właściwych genotypów konia karego i kasztanowego – 1 punkt)

Koń kary : EEaa

Koń kasztanowy: eeAA

Krzyżówka: (za wykonanie krzyżówki – 1 punkt)

gamety	Ea
eA	EeAa

Zadanie 14.

Za każdą odpowiedź prawidłową 1 punkt.

Za brak odpowiedzi lub odpowiedź błędną lub niepełną – 0 p.

14.1.

Gdy przejrzystość wody jest znaczna, ryby żerują głębiej i w grubszej warstwie wody./ Gdy przejrzystość wody jest niewielka ryby żerują płycej i w cieńszej warstwie wody./ Przejrzystość wody determinuje głębokość i grubość warstwy wody, w której żeruje wybrany gatunek ryb.

14.2.

Zmiany w głębokości żerowania mogą być związane z widocznością dla drapieżnika np. ptaka unoszącego się nad tonią wodną. W wodzie mętnej ryba jest słabiej widoczna i będąc bezpieczniejsza żeruje bliżej powierzchni. / Wraz ze spadkiem natężenia światła warstwa planktonu przesuwa się ku powierzchni, zaś jej grubość zmniejsza się zatem i ryby odżywiające się tym pokarmem podążają za nim i żerują płycej i w cieńszej warstwie wody.

Zadanie 15.

Za każdą odpowiedź prawidłową 1 punkt.

Za brak odpowiedzi lub odpowiedź błędną lub niepełną – 0 p.

15.1.

Komórka posiadająca plazmid z odpowiednim genem wytwarza przenośniki białkowy usuwający jony kadmu, cynku i kobaltu z komórki, przez co jest oporna na ich działanie.

15.2.

Oporność na antybiotyki.

15.3.

Nie, ponieważ cecha nabyta przy pomocy plazmidu pozwala nabyć oporność bakterii, ale nie przekształcają one tych pierwiastków w związki mniej toksyczne, tylko usuwają je z komórki, co zapewnia bakterii przeżycie, ale nie zmniejsza ilości pierwiastka w glebie, zatem nie przyczynia się do oczyszczania gleby.